

Tisztelt Marinovich Család! Hölgyeim és Uraim!

Kedves Vendégeink! Tűzoltó Bajtársak!

Amikor Október 23.-ára, az 1956-os forradalomra és szabadságharcra emlékezünk, meg kell emlékeznünk a nehéz napokban hősiességét tanúsító tűzoltókról. Megérdemelnék, hogy név szerint idézzük őket, de erre természetesen nincsen mód.

A mai ünnepi rendezvénnyel valamennyiükre emlékezünk, amikor emléktáblát avatunk Dr. Marinovich Endre tűzoltó ezredesnek, Budapest 1956-os tűzoltó-főparancsnokának, születésének 100. évfordulója alkalmából.

Dr. Marinovich Endre tűzoltó ezredes életpályája példaértékű úgy a jelen, mint a jövő tűzoltó generációi előtt. A történelmi korszakokon átívelő szakmai életútban, a politikai akarattal megtörhetetlen hivatástudat, az emberség és méltóság elválaszthatatlanul forrt egybe.

Marinovich Endre az egyenruhát, a rendet és fegyelmet az érettségi után vállalt katonai szolgálata alatt ismerte és kedvelte meg. Vonzotta a katonai pálya, de a családi hagyományok alapján jogi- és államtudományi tanulmányokat kezdett.

Édesapja, az Országos Tűzoltószövetség alelnöke révén, érdeklődése a tűzoltói hivatás felé fordult, vonzotta a mások életét és vagyonát veszélyek vállalása árán is mentő munka. 1933-ban önkéntes gyakornoknak jelentkezett a Fővárosi Tűzoltósághoz. Tűzoltó tisztképző tanfolyamot is végez, de három évig mégis díjazás nélkül látja el gyakornoki tevékenységét.

1938-ban Budapest Székesfőváros Polgármestere tűzoltó segéd-felügyelővé nevezi ki, ezzel kezdetét veszi a ranglétrán való folyamatos előrelépés. 1944-ben, amikor Budapestet eléri a háború Dr. Marinovich Endre tűzoltó alparancsnokként szolgál. A tűzoltóság munkája a légoltalmi feladatokkal bővülve megsokszorozódott, meg kellett küzdeni a légitámadások okozta tüzekkel is. Dr. Marinovich Endre példás helytállásának elismeréseként 1945 július 1-én Budapest polgármestere tűzoltó főparancsnok-helyettesé nevezi ki. Nem sokkal később a tűzoltók katonai rendfokozattal történő ellátása során, a beosztásához rendelt ezredesi rendfokozatot kapta meg, ami 32 évesen rendkívüli büszkeséggel töltötte el.

A következő évek azonban negatív fordulatot hoztak a mindig vidám, közvetlen, nyitott személyiségű fiatal parancsnok életébe. A Fővárosi Tűzoltóság 1948-as államosítása során rendfokozatban és beosztásban visszavetették, az éleződő osztályharc családját is sújtotta. Tűzoltótiszti pályája 1951 szeptemberében tört derékba, amikor – mint megbízhatatlant – rendelkezési állományba helyezték, juttatásait megvonták, addig büszkén viselt egyenruháit elvették.

Dr. Marinovich Endre tűzoltó alezredes, az 1945 előtti tisztikar utolsó képviselőjeként, 18 év szolgálat után, munkatársai szimpátiatüntetése mellett, emelt fővel hagyta el a Kun utcai tűzoltólaktanyát.

Megpróbáltatásai a következő években tovább folytatódtak, a testülettől való eltávolítása után autóbusz-sofőrként dolgozott, amíg 1953 március 10-én az ÁVH le nem tartóztatta. A koholt váddal indított bírósági tárgyalásban 5 év 6 hónap börtönbüntetésre ítélték, amiből végül 2 év 3 hónapot kellett letöltenie. Szabadulása után újra buszvezetőként dolgozott, így 1956 október 23-a is a volán mögött kezdődött számára. Akkor még nem tudhatta, hogy tűzoltó pályafutása rövid, de dicsőséges és emlékezetes időszaka is elkezdődött.

A forradalmi változások nem hagyták érintetlenül a tűzoltóság állományát sem. Az első politikai megmozdulások változást hoztak a Budapesti Tűzoltóság egységein is. Az alosztályokon a helyi forradalmi bizottságok megválasztását követően október 31-én a kistanácsteremben megalakult a Nagy-Budapesti Tűzoltóság Központi Forradalmi Tanácsa. Távollétében elnökké választotta Dr. Marinovich Endrét. Órákkal később küldöttség ment érte, a Kun utcába érve, pedig nevető-könnyező tűzoltók vállukra emelve vitték fel parancsnokukat az épület erkélyére.

A forradalmi hangulat ellenére mi sem jellemzi jobban a józan parancsnoki gondolkodást, mint az 1. számú Osztályparancsnoki Parancs, amely arra hív fel, hogy az állomány a magyar tűzoltóság régi jó híréhez méltóan, ezekben a válságos napokban, a szolgálatát a leglelkismeretesebben lássa el. „Egy emberként, jó magyarokhoz méltóan biztosítsuk szolgálatunkat!” –szól a felhívás.

Bár a Forradalmi Tanács 24 pontos jegyzékének voltak politikai követelései is, a tűzoltó egységek pártatlanságát a fecskendőkön elhelyezett nemzeti színű, szovjet és fehér zászlók voltak hivatottak jelezni.

Az 1956-os eseményeket értékelve, mindenek előtt szólni kell a tűzoltók hősiességéről a szabadságharc napjaiban hadszíntérré vált Budapesten. Arról, hogy golyózáporban is végrehajtották a vonulásokat. Gyakran a nehéztüzérségi fegyverekkel folyó harcok közepette is a helyszínen maradtak, és akkor folytatták a tűzoltást, amikor rövid időre elhallgattak a fegyverek. Teljesítették a kötelességüket, amelyre esküt tettek, életük kockáztatásával mentették az emberek életét és anyagi javait.

Az ünnep alkalmából emlékezni illik arra, hogy 1956 tűzoltó életüket is követelt. Hartmann József főhadnagy, Hidas Gyula főtörzsőrmester, Éliás Rezső törzsőrmester, Tóth II. Ferenc törzsőrmester, Virág István őrmester, Csernus Tibor szakaszvezető és Csicsmanetz Ferenc szakaszvezető nem a hivatásukkal választott, tűz elleni harcban maradtak alul, géppisztoly-sorozat végzett velük.

Dr. Marinovich Endre tűzoltó ezredes parancsnokként megélte a legnagyobb veszteséget, bajtársai elvesztését. A szabadságharc elfojtását követően 1957 tavaszán ismét elbocsátották, rangjától megfosztották, sőt gépjárművezetői jogosítványát is bevonták.

Tűzrendészként helyezkedett el, a Csepel Vas és Fémművek tűzrendészeti vezetője lett, utolsó munkahelyén a Budapesti Közlekedési Vállalatnál is szakismeretét hasznosította.

1977-ben távozott el végleg szerető családjá köréből. Temetése az akkori politikai akaratnak megfelelően csendben, szűk körű szertartáson történt. Talán kevesek hitték, hogy egykor egyenruhás tűzoltók állják körül a sírt, a tűzoltózenekar hangjai mellett tisztelegnek az utódok. Igaz, erre 15 évet kellett várni.

1992-ben a Magyar Köztársaság belügyminisztere posztumusz tűzoltó ezredessé nevezte ki Dr. Marinovich Endrét, egyben elbocsátását semmissé tette. Az országos és a fővárosi tűzoltóparancsnokság több évfordulón méltóan emlékezett meg róla, arcképe végre felkerülhetett a fővárosi tűzoltóparancsnokok Gróf Széchenyi Ödönnel kezdődő képtárába.

Tisztelt Ünneplők!

Kérem, engedjék meg, hogy személyes emléket is megosszak Önökkel. Dr. Marinovich Endre tűzoltó ezredessel életében nem találkozhattam. De büszke vagyok arra, hogy az 1992-es országos ünnepségen, fiatal tűzoltótisztként, az egyik díszőrként állhattam a síremléke mellett. Később 16 éven át az Óbudai tűzoltó laktanyában, a család egykori szolgálati lakása egyik helyiségéből kialakított parancsnoki irodában végeztem a munkámat.

Őszinte örömömről szólgált, hogy az egykori fővárosi tűzoltóparancsnok fia, Dr. Marinovich Endre az évforduló alkalmából megkeresett, hogy a megemlékezések sorát méltó módon folytatva együtt avassunk emléktáblát.

Egyúttal megtiszteltetés számomra, hogy fővárosi tűzoltóként, a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság nevében emlékezhettem Budapest 1956-os tűzoltó főparancsnokára.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!